



Temnica  
Lipa  
Novelo  
Kostanjevica na Krasu  
Vojščica  
Hudi Log  
Korita na Krasu  
Sela na Krasu  
Opatje selo  
Lokvica  
Nova vas  
Miren  
Vrtoče  
Bilje  
Bilje  
Orehovlje



POT MIRU od Alp do Jadran  
THE WALK OF PEACE from the Alps to the Adriatic  
WEG DES FRIEDENS von den Alpen bis zur Adria  
IL SENTIERO DELLA PACE dalle Alpi all' Adriatico



POT MIRU NA KRASU



OBČINA  
MIREN-KOSTANJEVICA



Turistično informacijski center Temnica –  
Občina Miren-Kostanjevica  
Temnica 10, SI - 5296 Kostanjevica na Krasu

00386 (0)5 308 00 40

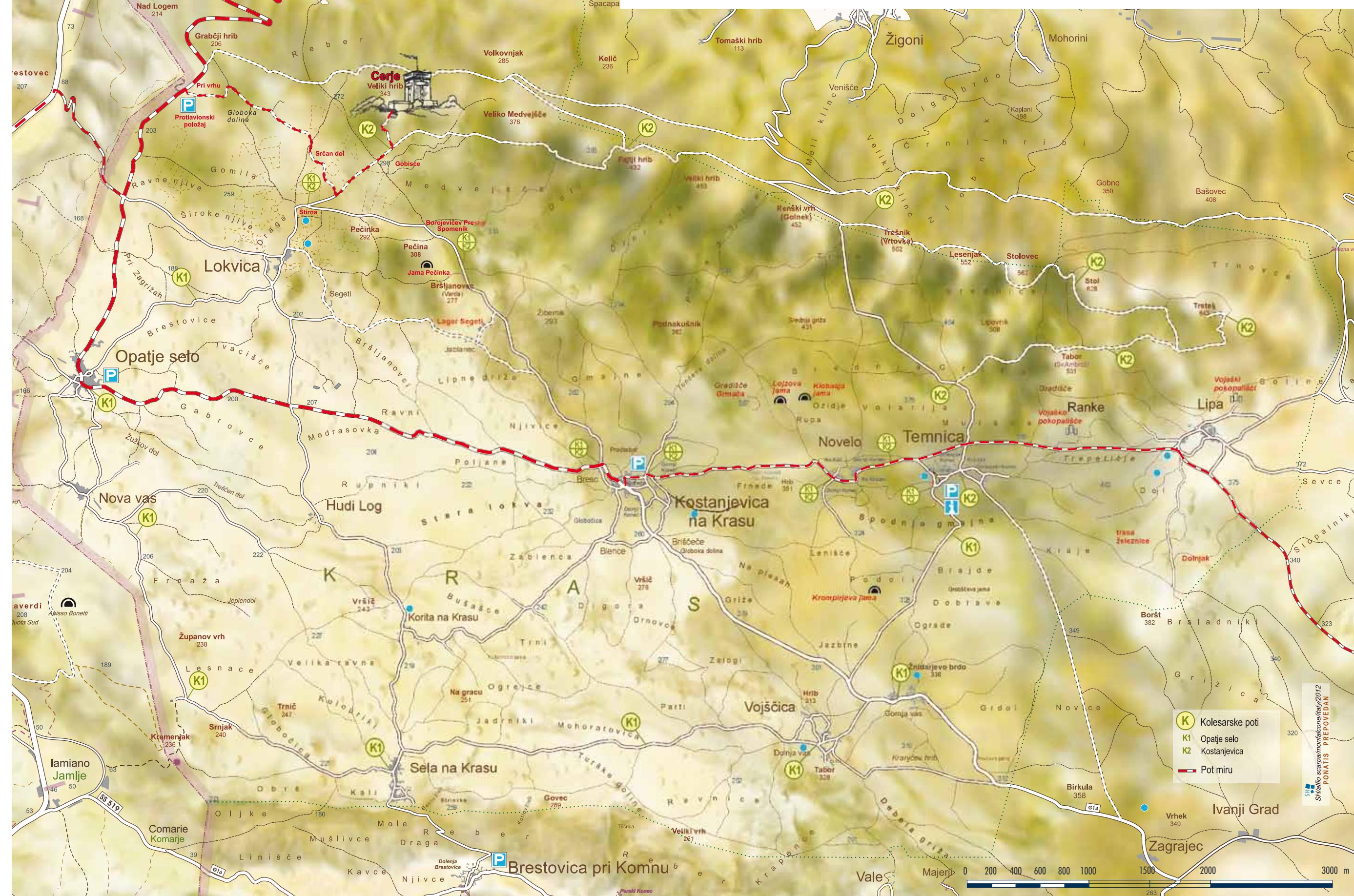
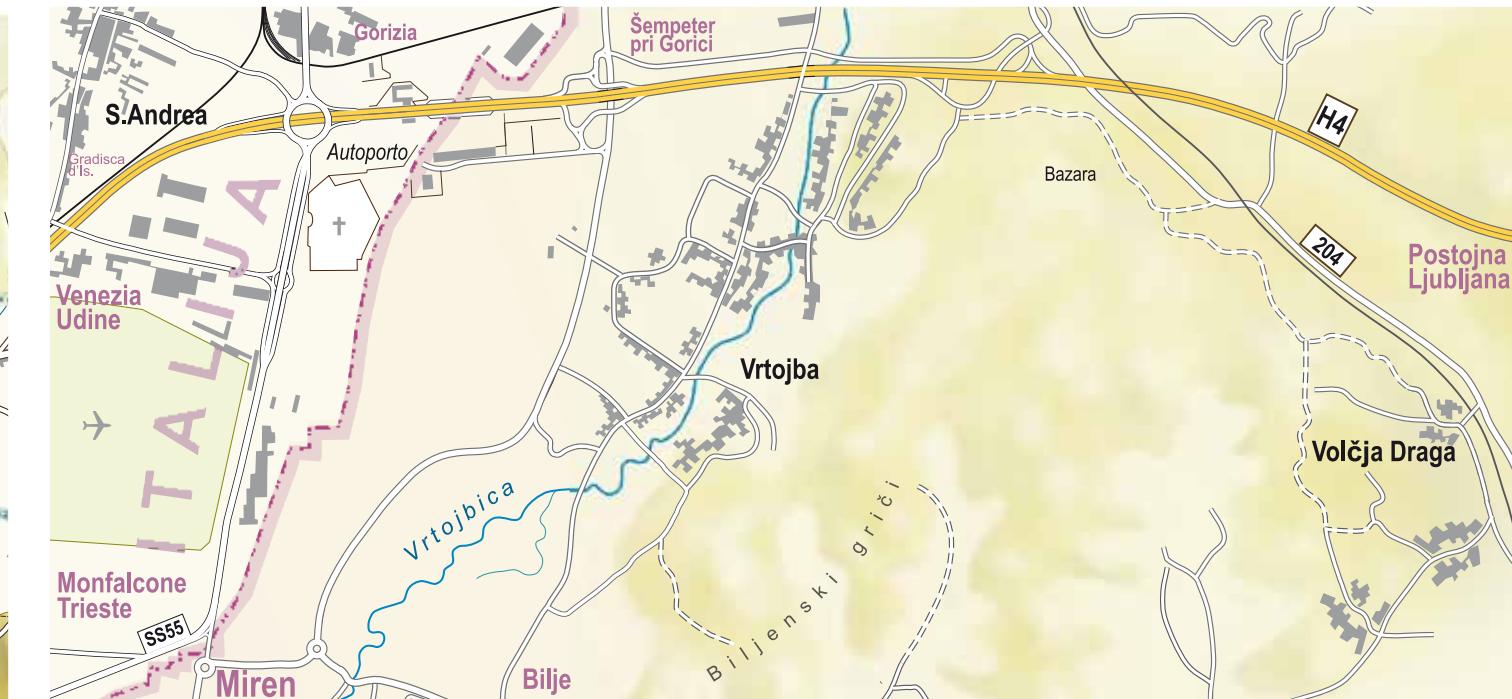
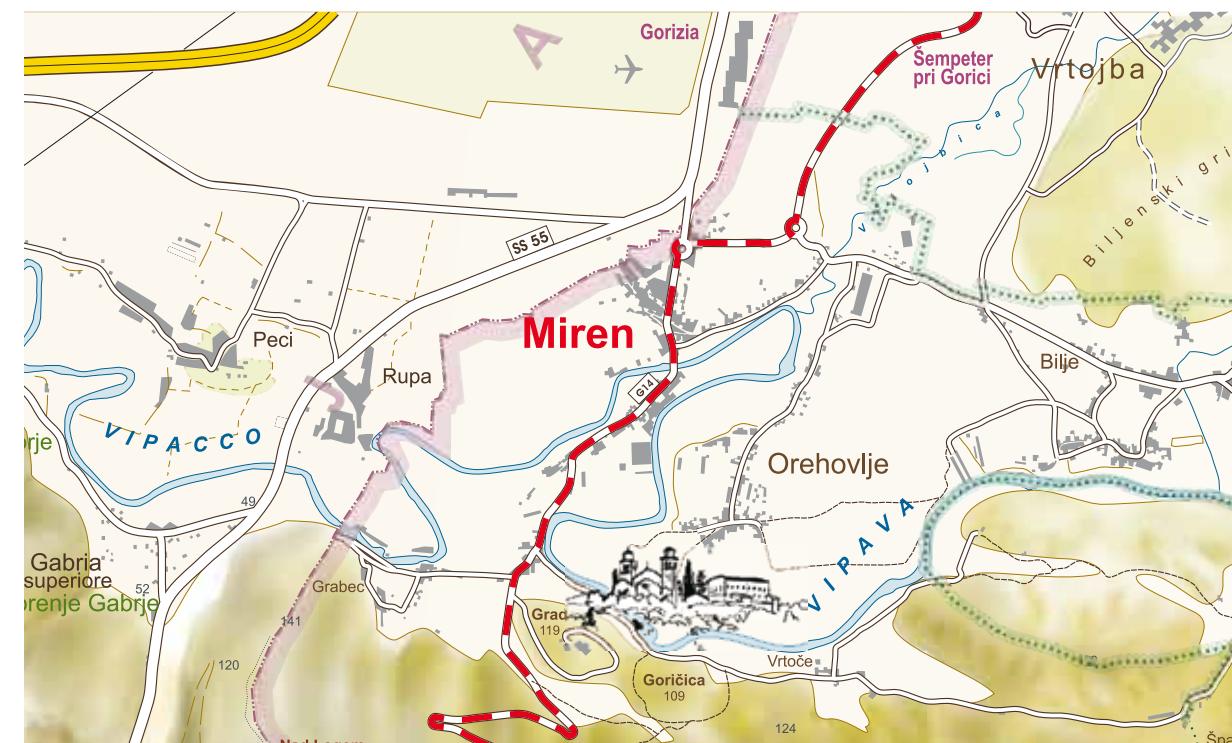
00386 (0)31 310 800

[www.potimirunakrasu.info](http://www.potimirunakrasu.info) | [www.storija.info](http://www.storija.info)

[info.temnica@siol.net](mailto:info.temnica@siol.net)



Izdajatelj: RDO Smaragdna pot; Besedilo in lektirjanje: Barbara Ježič; Svetovanje:  
Fabjan Vižič; Fotografije: Miroslav Hadžić; Izdelava karte in oblikovanje: Alfo Scarpa -  
Style House; Oblikovanje naslovnice in priprava za tisk: Matič Leban;  
Tisk: Gorenjski tisk; Naklada: 3000 izvodov, 2012.



## Poti miru na Krasu

porušene vasi, od bomb in granat izmučeno in iznakaženo kraško pokrajino, ki se skriva jarke in kaverne, ki so jih izkopali vojaki.

### OGLEDIPO POTEH MIRU NA KRASU:

#### OKOLICA TEMNICE

Podzemna bivališča vojakov prve svetovne vojne: Krompirjeva, Klobasja in Lojzova jama, kamnitni nasip - ostanki normalnotirne želežniške proge, vzpetina Grmača, vojaški pokopališči v okolici vasi Lipa, ostanki romanske cerkvice sv. Ambroža.

#### PRVA SVETOVNA VOJNA (1914-1918)

##### OBMOČJE KRASA

Italija je spomladi leta 1915 prestopila na stran antante in 23. maja Avstro-Ogrski napovedala vojno. Italijani so s točniškim obstreljevanjem in pehotnimi napadi poskušali uničiti avstro-ogrsko obrambo. Obramba Doberdobske planote je vzdržala do šeste ofenzive avgusta 1916. Takrat se je bila avstro-ogrsko armada zaradi padca Gorice prisiljena umakniti na rob osrednjega dela kraške planote. Po italijanskih ofenzivah je frontno črto premaknilo prav pred Kostanjevico. Italijanski prodor na Krasu so avstro-ogrski v nemške enote prekinile 24. oktobra 1917, ko so združene z odločnim prebojem v Zgornjem Posočju potisnile Italijane daleč proti zahodu, vse do reke Piave. Vojna je sato pustila trupla, begunce, do tak



#### KRAJEVNA SKUPNOST OPATJE SELO

Dostop: regionalna cesta Sežana-Nova Gorica v smeri Komen-Miren.

#### LOKVIDA

Manjša strnjena vasica z razvejenimi pešpotmi in kolesarskimi potmi v sklopu Poti miru na Krasu. V okolici ležijo številne znamenitosti iz 1. svetovne vojne: jama Pečinka (arheološka dediščina), hrib Pečina, 200 let staro štirna Vrh Drage ter lokve, Borovičev stolp, kapelica Matere božje, kapelica sv. Roka, božja martra, znamenja, spomenik in obeležje NOB, (vsi stavbni oz. memorialna dediščina). V vasi je kmečki turizem s prenočišči, ukvarjajo se tudi z oljkarstvom.



#### NOVA VAS

Leži tik ob državni meji Slovenija-Italija. V vasi so: ohranjena kala, komunski vodnjak (vsi so stavbna dediščina), spomenik iz 1. svetovne vojne (memorialna dediščina), obnovljena cerkev sv. Silvestra, v bližini vasi je stražarski stolp. V Novi vasi izdelujejo odličen kozji sir.

#### OPATJE SELO

Ob jedru vasi, ki je gručasto in je naselbinska dediščina, nastaja novo naselje v smeri proti Mirnu. V vasi in okolici stojijo: cerkev sv. Andreja (stavbna dediščina), urejen trg s kraškim vodnjakom, spomenik NOB, spomenik Garibaldinencem (oba memorialna dediščina), kapelica Sv. Jezusovega, kapelica Marije Brezmadežne, pomnik braniteljem slovenske zemlje Cerje. V vasi so včasih delovali številni kamnoseki, vas je bila tudi znana po izdelavi odličnih bičev ali škarabacev. Že več desetletij se na prireditvenem prostoru v Opatjem selu odvijata kulturni in zabavnii programi ob praznovanju praznika dela. V okolici vasi so urejene pešpoti v sklopu Poti miru na Krasu in konjeniške poti. V vasi je gostilna.

- Čevljarski muzej
- Galerija Oskar Kogoj
- vodnjaki



#### KRAJEVNA SKUPNOST TEMNICA

Dostop: regionalna cesta Sežana-Nova Gorica v smeri Komen-Kostanjevica na Krasu skozi vas Lipa.

Vasi Novelo, Lipa in Temnica so vključene v Kraško vinsko cesto, v Poti miru na Krasu in v Konjeniške poti.

#### LIPA

Tipična gručasta kraška vas (zavarovana kot naselbinska dediščina) leži ob vraznju hriba Trstelj (643 m). Zanjo so značilni kraški borjači, kalone, gase. Sredi vasi stoji cerkev sv. Mihaela (stavbna dediščina) in spomenik NOB (memorialna dediščina). Lipa je priljubljeno izhodišče za vzpon na Trstelj ali za hojo po Poteh miru. V bližini vasi sta dve vojaški pokopališči iz 1. sv. vojne (memorialna dediščina) ter ostanki romanske cerkvice sv. Ambroža. V vasi je nekaj ponudnikov vin, salam in odličnega kraškega medu.

#### NOVELO

Manjša gručasta kraška vas z nekaj dobro ohranjenimi in obnovljenimi kraškimi domačijami. V okolici vasi sta Lojzova in Klobasja jama. Vas

leži ob lokalni cesti med vasema Lipa in Kostanjevico na Krasu.

#### TEMNICA

Leži na vzpetini, od koder se odpira pogled na Tržaški zaliv. Vas je bila med prvo svetovno vojno porušena, njen obnova sega v 20-ta leta 20. stol. Temnica je zaščitena kot naselbinska dediščina. Cerkev sv. Petra, Župnišče in „komunska“ stavba s Stepaničevim portalom so stavbna dediščina, ohranjeni kamnitni plastiči z zapisi iz obdobja italijanskega fašističnega režima, spomenik NOB (memorialna dediščina). V vasi se v stari Šoli (stavbna dediščina), zgrajeni v 20-ih letih 20. stoletja, nahaja Turistično informacijski center. V bližini vasi se nahaja arheološko najdišče sv. Ambroža (arheološka dediščina), podzemna bivališča iz 1. svetovne vojne - Krompirjeva jama, pastirska hišica - zavetišče Podlipovnik (stavbna dediščina).

Temnica je znana po odličnih domačih salamah in kakovosten vinu.



#### KRAJEVNA SKUPNOST KOSTANJEVICA NA KRASU

Dostop: regionalna cesta Sežana-Nova Gorica v smeri Komen-Miren.

#### KOSTANJEVICA NA KRASU

Vas Kostanjevica na Krasu je središče kraškega dela Občine Miren-Kostanjevica s poštnim in krajevnim uradom, vrtcem, podružnično osnovno šolo, banko, zavarovalno agencijo, zdravstveno ambulanto, trgovino, lovsko kočo in gasilskim domom. Vas dominira cerkev sv. Martina (stavbna dediščina), ki je bila zgrajena

I. 1926 (posvečena I. 1927) v neoromanskem slogu na mestu v prvi svetovni vojni porušeni baročne cerkve, ohranjeni so baročni kipi, ostala oprema je iz 30-ih let 20. stoletja. V Kostanjevici in okolici so urejene pešpoti, učna pot, kali, arheološko območje Grmača (arheološka dediščina), spomenik iz 1. sv. vojne (memorialna dediščina), šola (stavbna dediščina). Za pusta vaščani prirjeajo večje pustno ravanje s kulturnim programom za malčke in odrasle. V vasi se je nekoč nahajala kostnica.



#### KRAJEVNA SKUPNOST VOJŠČICA

Dostop: regionalna cesta Sežana-Nova Gorica v smeri Komen-Kostanjevica na Krasu.

#### VOJŠČICA

V vasi z nekaj ohranjenimi tipičnimi kraškimi domačijami in vodnjaki se na vzpetini Tabor nahajajo ostanki prazgodovinskega gradišča (arheološka dediščina), v bližini stojita lesena kapela devinskih grofov ter kamnita pastirska hišica. V vasi stoji cerkev sv. Vida (stavbna dediščina), ki je bila pozidana leta 1928 v neoromanskem slogu na novi lokaciji, načrt je izdelal arhitekt A. Radovič, slika na glavnem oltarju G. Caramel iz Trevisa, v cerkvi je tudi slika M. Kralja, spomenik NOB (memorialna dediščina) vodni zbiralnik (stavbna dediščina). V vasi je nekaj ponudnikov kakovostenih vin, medu, gostilna, prenočišča.

#### KRAJEVNA SKUPNOST SELA NA KRASU

Dostop: regionalna cesta Sežana-Nova Gorica v smeri Komen-Miren, izhod Vojščica proti Brezovici na Krasu ali izhod Opatje selo.

#### HUDI LOG

Gručasta vas s kapelico fatimske Matere Božje (stavbna dediščina). V bližini vasi najdemo kraške Jame na Prijemanju, v Šumajšču in Golobja jama z breznom ob

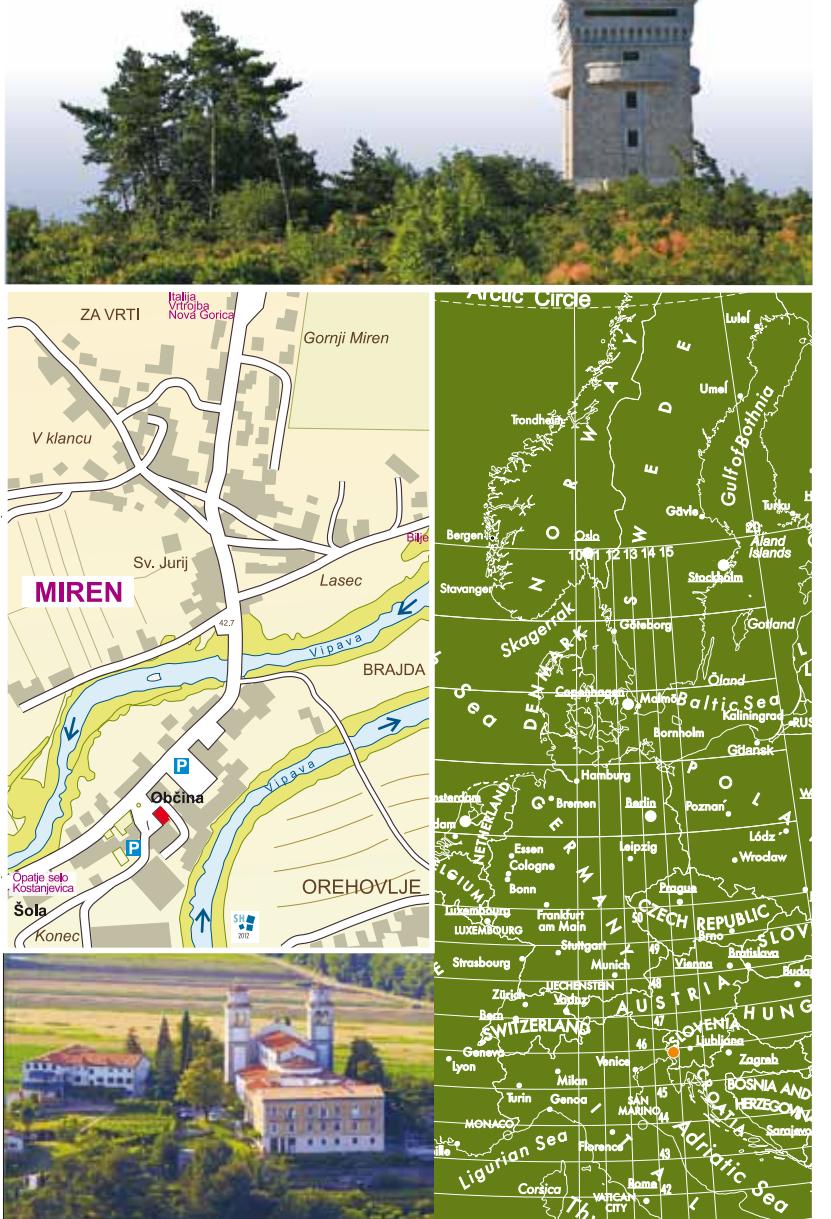
vojaški cesti proti Novi vasi, ohranjena zbiralnika vode s pretičnim koritom za napajanje živine. Možnost kolesarjenja v okolici, v vasi je gostilna.

#### KORITA NA KRASU

Na zahodni strani vasi je gric Vršič, kjer je bila zasnovana prvotna vas. Vas je znana po tem, da se je tam nahajalo veliko število pastirska hišica. V vasi stoji cerkev sv. Vida (stavbna dediščina), ki je bila pozidana leta 1928 v neoromanskem slogu na novi lokaciji, načrt je izdelal arhitekt A. Radovič, slika na glavnem oltarju G. Caramel iz Trevisa, v cerkvi je tudi slika M. Kralja, spomenik NOB (memorialna dediščina) vodni zbiralnik (stavbna dediščina). V vasi je nekaj ponudnikov kakovostenih vin, medu, gostilna, prenočišča.

#### SELA NA KRASU

Sela so strnjena vas na robu kraške planote s čudovitim razgledom na Tržaški zaliv. V vasi so: župnijska cerkev Marije Vnebovzetje, zgrajene leta 1929, obnovljena vodič vodnjak, stara šola (vsi so stavbna dediščina) spomenik NOB (memorialna dediščina). Nedaleč od ceste Sela-Vojščica se nahaja prazgodovinsko gradišče z delno ohranjenim obrambnim zidom (arheološka dediščina). V Selah na Krasu so prenočišča, jeseni vsako leto je odprtta osmica



#### KRAJEVNA SKUPNOST MIREN

Dostop: regionalna cesta Sežana-Nova Gorica v smeri Komen-Miren.

#### MIREN

Miren je dolgo strnjeno naselje ob vraznju Goriškega Krasa, skozi vas teče reka Vipava.

Miren je občinsko središče z razvito mrežo javnih ustanov in storitvenih služb. V gornjem delu vasi stojijo ob glavni cesti župnijska cerkev sv. Jurija, na gricu Mirenski grad romarska cerkev Žalostne Matere Božje s samostanom in drugimi poslopji. V vasi so krajevni urad, osnovna šola z vrtcem, zdravstveni in zobozdravstveni dom, zasebni zobozdravstveni ambulanti, lekarna, pošta, banka, zavarovalna urada, bencinski servis, več gostinskih lokalov, samoposredna trgovina, trgovina z obutvijo, ribarnica in mesnica. Miren je delno oskrbovalno središče tudi za prebivalstvo iz sosednjih slovenskih naselij v Italiji.

- Čevljarski muzej
- Galerija Oskar Kogoj
- vodnjaki



#### KRAJEVNA SKUPNOST BILJE

Dostop: regionalna cesta Sežana-Nova Gorica.

#### BILJE

Samo naselje je izrazito ravninski z dominantno cerkvijo in staro naselbinsko shemo ob njej. Tipični za

kraj sta ohlapnost in predvsem razpotegnjenos ob cesti, ki pelje iz Vipče Drage proti zahodu in se pri Križ Cijanu cepi proti Mirnu in Vrtojbi. Celotno področje KS Bilje meri približno 228 ha. Ljudsko izročilo povezuje ime kraja z rastlinjem: bil - bilka, bilke - bilje. Zahodni del vasi stoji na prodnatih tleh nasipine reke Soče, medtem ko je vzhodni ilovnat, kar je dalo kraju svojevrsten izgled z opekarinskimi dimniki, ljudem pa delo. Njihova sposobnost oblikovanja zidakov in korcov je postala razpoznavna na Primorskem in tudi širše v Sloveniji. V Biljah so gostilna, prenočišča.

#### KRAJEVNA SKUPNOST OREHOVLJE

Dostop: regionalna cesta Sežana-Nova Gorica. Oreohovje so znane tudi kot vrt Goriške oz. zelenjavni raj. Izjemno rodotvorna zemlja in mila klima biliensko-vrtojbenskega polja omogočata rast zgodnejne spomladanske zelenjave, ki so jo v preteklosti vodili tudi na Dunaj in Prago. Danes v Oreohovju gojijo špargle ali beluš. Vsako leto se v znamenju šparglje v vasi odvija prava veselica. V Oreohovju stoji cerkev sv. Avguština (stavbna dediščina) in spomenik NOB (memorialna dediščina). Na lokaciji nekdajne tovarne pohištva IZTOK se danes nahaja okoli 20 proizvodnih, trgovinskih oz. storitvenih družb. V vasi sta gostilna in prenočiščeni obrati.

#### ZNAMENITOSTI V MIRNU:

- Čevljarski muzej
- Galerija Oskar Kogoj
- vodnjaki